

Швидун Віктор Миколайович

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЮ ПЕДАГОГІЧНОЮ ОСВІТОЮ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Анотація. У статті розглядаються особливості функціонування механізмів державного управління післядипломною педагогічною освітою країн Західної Європи з виокремленням стратегій та тенденцій, притаманних даному напрямку освіти.

Ключові слова: модернізація державного управління, підвищення кваліфікації вчителів, стратегії, тенденції, централізація, децентралізація.

Швидун Виктор Николаевич

МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СТРАНАХ ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЫ

Аннотация. В статье рассматриваются особенности функционирования механизмов государственного управления последипломным педагогическим образованием стран Западной Европы с выделением стратегий и тенденций, присущих данному направлению образования.

Ключевые слова: модернизация государственного управления, повышение квалификации учителей, стратегии, тенденции, централизация, децентрализация.

Shvydun Victor Nikolayov

MANAGEMENT MECHANISMS SERVICE TEACHER TRAINING IN WESTERN EUROPE

Annotation. The article deals with the peculiarities of governance mechanisms - Service Teacher Training in Western Europe with distinguishing strategies and tendencies inherent in this direction education.

Key words: modernization of public administration, teacher training, strategies, trends, centralization, decentralization.

Постановка проблеми

Система освіти усіх країн перебуває під впливом трансформаційних змін сучасного суспільства і має адекватно на них реагувати, оскільки на даний час є актуальним не просто володіння необхідною кількістю знань, але й уміння швидко та мобільно реагувати на виклики сучасності, орієнтуватися в інформаційному просторі, вміти постійно навчатися. Саме тому пріоритетним завданням є модернізація механізмів державного управління післядипломною педагогічною освітою, як найбільш гнучкої складової процесу фахового зростання людини.

Зокрема, у документах ЮНЕСКО йдеться про формування «нового професійного обрису вчителя», тобто про диверсифікацію його функцій у контексті таких глобальних явищ, як технологічна революція та демократизація суспільного життя.

На основі аналізу даних Європейської мережі інформації та документації в галузі освіти можна зробити висновок, що в деяких країнах, зокрема Бельгії,

Нідерландах, Австрії, Португалії, Іспанії, Фінляндії становлення системи державного управління післядипломною педагогічною освітою здійснювалось у два етапи: неформальний та організаційно і законодавчо сформований.

Ще однією особливістю державного управління післядипломною педагогічною освітою країн Європи є організація процедури підвищення кваліфікації педагогічних працівників. В Україні підвищення кваліфікації для працюючих вчителів є обов'язковою умовою й фінансується за рахунок державного (місцевого) бюджету, в країнах Західної Європи підвищення кваліфікації для вчителів є не обов'язком, а правом, при тому, що його реалізація досить обмежена з кількох причин:

- фінансової (частина держав Європи – Великобританія, Ірландія, Нідерланди, Бельгія, Португалія – не передбачають державного фінансування підвищення кваліфікації вчителів і не беруть участі у відшкодуванні коштів, затрачених на навчання працюючих вчителів);

- практичної – продовження навчання для педагогів-практиків є ефективним лише у випадку самоусвідомлення вчителем необхідності у підвищенні кваліфікації з вільним вибором місця та форм навчання.

Наступний аспект, на якому вважаємо доцільним зупинитися, є напрями післядипломної педагогічної освіти, які, на думку авторів дослідницького проекту «Підготовка вчителів у Європі: проблеми і тенденції», виконаного за підтримки Ради Європи у 1994 році, поділяються на загальноєвропейські та національні.

Стратегії розвитку післядипломної педагогічної освіти країн Європи умовно поділяються на управлінську та інтеграційну (поєднання базової освіти з післядипломною).

Ще однією провідною тенденцією сучасності є вирішення питання автономії навчальних закладів – фінансової, управлінської, педагогічної.

При цьому вважаємо доцільним зазначити, що процес автономізації навчальних закладів характеризується різними підходами, зумовленими особливостями національних систем освіти. Так, з організаційної точки зору в більшості країн, включаючи Францію і Німеччину, управління освітою здійснюється на трьох рівнях: центральному, регіональному і місцевому. У Великобританії склалася дворівнева система управління освітою – центральна та місцева.

Серед основних функцій, які виконують курси підвищення кваліфікації для вчителів у країнах Західної Європи, доцільно виокремити:

- рекваліфікаційну – розвиток професійних компетенцій учителя відповідно до змін у системі освіти;

- інноваційну – надання інформації про останні інновації в педагогіці та можливості їх застосування у конкретному навчальному закладі;

- спеціалізовану – отримання додаткової кваліфікації після кількох років роботи;

- розширюючу – оволодіння знаннями та методикою, що необхідні для викладання іншого предмету.

Організаційні моделі державного управління системою післядипломної педагогічної освіти в різних країнах також відзначаються різноманітністю. Узагальнюючи, доцільно виділити найбільш поширені з них:

- консолідація та раціоналізація організаційної структури даної галузі освіти з метою підвищення її ефективності;
- децентралізація системи державного управління післядипломною педагогічною освітою;
- постійне удосконалення нормативної бази стосовно післядипломної освіти в контексті розширення її функцій та завдань (підвищення кваліфікації, отримання нової кваліфікації, розвиток професійних компетенцій, розробка, апробація та застосування інноваційних педагогічних технологій тощо);
- розширення системи підвищення кваліфікації педагогів шляхом організації навчання на базі загальноосвітнього навчального закладу;
- запровадження дистанційного навчання на всіх рівнях – міжнародному, державному, індивідуальному.

Отже, здійснивши аналіз механізмів державного управління післядипломною педагогічною освітою в країнах Західної Європи, ми дійшли певних висновків. Спільним в реалізації державної освітньої політики стосовно післядипломної педагогічної освіти є те, що на перше місце виходить проблема модернізації механізмів державного управління освітою в контексті трансформації роботи викладача, вчителя відповідно до реалій сьогодення. Відмінності полягають у вирішенні питання автономізації навчальних закладів.